

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illustrissimi Domini Simonis De Fierlant, Hispaniarum Ac
Indiarum Catholico Regi, In Hispania Ac Belgio, A Concilio
Status, Brabantiae Cancellarii, Catholico Ab Affectu
Tractatus, Quo, Clarissime ...**

Fierlant, Simon de

Coloniae Agrippinae

Articulus II. Secundus primi Cuniculi anfractus. Absolutio Sacramentalis
danda non est Consuetudinario, quantumvis contrito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37059

ARTICULUS II.

*Secundus primi cuniculi anfractus. Absolutio
Sacramentalis danda non est Consuetudi-
nario quantumvis contrito.*

NOVUM Cuniculi primi anfractum ingredimur, Lector, nec uno paragrapho totum lustrabimus, ita suos quoque flexus & habet hic anfractus, & variat. Hoc agitur ut Consuetudinariis ad mortem usque Sacramentalis differatur Absolutio, quantumvis interim contrito corde sacro Tribunali se sistant, quantumvis humili pioque gemitu salutarem animæ medicinam suspirent, quantumvis cum lacrymis, ac planctibus animæ suæ vulnera secundum numerum & speciem omnia cælesti medico singultientes aperiant, quantumvis se promptos paratosque ad quælibet remedia offerant, quantumvis denique veteres peccandi occasiones sic quasi animæ scopulos, vitaturos se sanctè promittant. Nec in eos tantum decretoria hæc fertur sententia, qui miserâ peccandi consuetudine impliciti aliquoties interim suis illis lacrymis, sanctisque de se promissis Absolutionem impetrarunt, quam cum nulla deinde vitæ in melius mutatio subsequuta sit, iusta merito Confessariis suboritur causa metuendi

ET INFELIX CONCORDIA. 119

tuendi, ut sincereores sint, quam fuerant priores, novæ iisdem oculis expressæ lacrymæ: sed iis quoque hoc bellum indicitur, qui, cum ab ultima confessione ipsam peccandi consuetudinem contraxerint, primam ejus accusationem instituturi, integram suis dictis fidem, quam hætenus scilicet ipsi non fregerint, jure quodam suo exigere posse videntur.

Agunt id porro more suo omnino clanculum; quare non est quod ab iis expectes rotundè id & crudè asseri, *Consuetudinariis ad mortem usque absolutionem differendam*: rude id nimium & asperum foret, quam ut molliter à Catholicis auribus audiretur. Quid ergo? longius illud ad mortem usque protractum spatium minutius in suas partes concidunt; tum, quod in speciem non omnino absurdè dici posse videtur, aliquam ejus temporis ita minutatim concisi partem absolutioni præmittendam palam pronunciant, quam quidem Consuetudinarius sub certa absolutionis jam jam accipiendæ spe dum tandem peregerit, novam, si adversarios bene novi, moram interponent, novo item colore adhibito cur id honestè etiam fieri & piè videatur; nec difficilè est fallaces ejusmodi colores aut invenire, aut pro re & tempore aptè miscere ac temperare, ut quibus omnis generis fucos & in hos ipsos usus bellè compositos una Vergeriana officina abundè suppeditat, & ita gratis ut ne nominato quidem aut salutato pigmentario suos faciant. Nunc rem agamus.

§. I. AB-

§. 1.

ABSOLUTIO SACRAMENTALIS

*consuetudinario quantumvis Contritio dan-
da non est, nisi vita praeceperit notabilis &
insignis mutatio.*

HÆc scilicet est prima temporis portio, quam in peri-
culo suo morbo perdurare miserè cogitur æger Con-
suetudinarius; atque hoc dogma ita quidem novum est, ut in-
trepidè ausim contendere illud in sanà Theologiâ profus esse
peregrinum, & nihil quidquam ejusmodi Scholæ Principi-
bus umquam suboluisse; unde ergo aut quâ fronte confiden-
ter adeo novelli nostri Trium-Viri, quam novas, tam pere-
grinas merces protrudunt? sed ego jam ante digito officinam
notavi, nec dubito, quin qui Vergerianis mercibus tam
liberaliter utuntur, in frontem quoque iverint Vergerianam.
Hinc tanta quoque est inter eos concordia, ut non dogma
modo commune habeant, sed eodem illud rationum
foco, & eâdem veri specie colorent; in eodem scilicet
ludo ejusdem Magistri discipuli eandem hauserunt
lectionem. Quod quidem ne à me in eorum invidiam fingi
credas, si vacat Lector, attende; faciam ego suam sin-
guli lectionem audiente te recitent: ac primò quidem in
Mo-

ET INFELIX CONCORDIA. 121

Morali suâ Christianâ, sed nigrâ illâ & fulguratâ, P. Gabriëlis de omnibus promiscuè peccatoribus, adeoque à fortiori de consuetudinariis ita pronunciat. *Altera ratio*, inquit pag. 129. *quæ movit SS. Patres ut LONGO TEMPORE DIFFERENT absolutionem criminum sibi confessorum, fuit hæc; quod crediderint omnem hominem, qui à gratia excidit & inferno dignus effectus est, ante omnia debere adniti, ut secundum ordinationem Sacerdotis & precibus & lacrymis & omni genere bonorum operum flectat iram Dei, ut secundum Innocentium congruam exhibeat illi satisfactionem; secundum Leonem salubri satisfactione purgetur; ut denique juxta Gregorium sententia Pastoris absolvat, quem Omnipotens Deus per compunctionis gratiam visitat.* En tibi non vulgarem vitæ præteritæ emendationem. Debet præviè ad absolutionem & precibus & lacrymis & OMNI GENERE BONORUM OPERUM flexisse iram Dei, idque notabili etiam tempore, ut satis indicant priora ejus verba, dum eam rationem SS. Patres movisse contendit, ut LONGO TEMPORE absolutionem differrent: ut autem intelligas id eum etiam statuere de iis, qui & animo contriti, & ore confessi ad quamlibet Pœnitentiam se alacriter offerant; habe tibi sequentia; pag. 133. *dissimulat posuisse eos partes Sacramenti Pœnitentiæ ex parte sua prærequisitas ad absolutionem, nimirum dolorem de peccatis cum proposito non peccandi de cætero & confessionem &* pag. 135. *quod animo parati sint illam (Pœnitentiam*

Q

con-

congruam) *implere* : sed diserrè nusquam magis quam pag. 136. ubi iterum præviam vitæ emendationem exigit ; & *quamvis* , inquit , *tales.... cum confitentur* , essent VERE CONTRITI , & apud Deum justificati , nos , qui de externis tantum judicamus , eos de lege ordinaria , quam per traditionem sanctorum Patrum accepimus & experientia quotidiana comprobata habemus , ABSOLVERE NON POSSUMUS , nisi post condignam Pœnitentiam justo tempore peractam , & detegamus veritatem conversionis ipsorum (utique per vitæ in melius mutationem) & instar bonorum Medicorum præcaveamus ipsorum relapsum per plenam vulnere curationem : & quæ demum tam duræ legis sit ratio ? ratio inquit pag. 151. quæ movit Sanctos Patres , ut differrent absolutio- nem ..... fuit , quia sanatio spiritalis peccatoris de lege ordinaria non minori tempore indiget , quam corporalis ; imò MAJORI. Non solet scilicet repentina esse aut subita hominis conversio ; non solet Dei velox esse clementia ; quod si tu aut Latronis , aut Magdalenæ , aut Paralytici , & ejusmodi divinæ misericordiæ exemplorum memineris , respondet confidenter pag. 133. *Hæc & similia non tam exempla esse quam miracula.*

Audi nunc Macarium , hoc est alterum Patrem Gabriëlis & ex eodem ludo discipulum alterum , in examine pag. 275. *talem vitæ emendationem.... in Consuetudinario.... & Recidivo non requiri* , asserit Pentalogi Author ; nos judicamus omnino illam requiri .... unde
pono

pono hanc regulam : prærequiritur in Recidivis & Consuetudinariis aliqua vitæ emendatio &c. Et pag. 278. restat ergo ut exigat Confessarius vitæ aliquam emendationem. Paginâ autem 285. nec refert quod multum protestetur se velle cessare in posterum à peccatis, quod roget Confessarium pro absolutionis gratia, quod fleat, &c. Et rationem addit pag. 283. differenda ei est pro aliquo tempore absolutio, cum... juxta supra citatos Patres difficillimum sit relabentibus in idem peccatum converti ad veram pœnitentiam, & ad hoc, ut infra subdit, TEMPORE OPUS EST : & copiosius pag. seq. magnis peccatoribus ordinaria Dei providentia non simul, & semel & SUBITO, perfecta conversionis impartitur gratiam, sed sensim & sensim. Quid ais erudite Lector? si Macarium non nominassem, non hæc ex Morali Gabriëliana descripsisse me crederes? atqui, inquires, levis hic foret judicii minimè temerarii error: nam ipse Macarius ea quidem omnia ex Gabriëlianâ Morali descripsisse videtur, tanta est utriusque inter se sententiæ affinitas, tamque consentiens ratio; imo vero ipse Gabriëlis è Macariano Tyrocinio in suam fortè Moralem transtulerit; nam quod scias, necdum lucem Moralis Christiana aspexerat, & jam Macarius anno ætatis suæ circiter 30. verè Tyro Professor hoc dogma & ejus apices omnes in suo Tyrocinio expresserat: tract. 1. cap. 7. §. 9. ita loquitur: *Hoc autem Confessariis maxime inculcandum est circa omnes Consue-*

tudinarios quod illos raro possint absolvere quando consue-
 tudo aliqua mortifera V. G. jurandi, ... voluntariè
 ipsis adhæsit usque ad tempus confessionis, nisi Confes-
 sarius extraordinaria veræ Conversionis signa in pœni-
 tente deprehendat; ratio est quia licet Deus nonnum-
 quam gravissimorum peccatorum corda efficaci gratiâ suâ
 sic tangit, ut quasi in instanti penitus se ad Deum conver-
 tant, sicque justificationis gratiam recipiant, uti factum est
 in Magdalena, Matthæo, Zachæo, bono latrone &c.
 Is tamen non est ordinarius agendi modus, quo Deus gra-
 ves peccatores ad se convertit, sed incipit ordinariè sensim
 & sensim & pag. sequenti; ordinariè merito suspecta
 debet esse Confessario illorum conversio, cum repentina ac
 subitanea Magdalena & aliorum Conversio non tam in
 exemplum, quam pro miraculo afferri debeat juxta S. Ber-
 nardum. Et ante dixerat: Nec refert pœnitentem dicere,
 se habere verum dolorem ac propositum emendationis, quia
 non verbis sed factis hic agendum est; quod ore profert,
 facto ostendat &c. Tum remittit nos ad Eximium
 D. Gummarum, ad quem scilicet sponte nostra jam
 festinabamus, & vide hoc, ait, latè & benè confirmatum
 ab Eximio D. Gummaro Huyghens in sua utilissima Methodo
 remittendi & retinendi peccata quæst. 4. dub. 4. per totum.
 Videamus enim verò sed malè herculè metuò, ne quam
 ipse & utilissimam vocat, & remittendi & retinendi pec-
 cata methodum, nos & noxiam methodum, & retinendi
 verius peccata, quam remittendi deprehendamus.

ET INFELIX CONCORDIA. 125

Tu porrò age, Eximie D. Gummaro, & repulsi hætenus Consuetudinarii miserere; & sanè spem mihi facis non exiguam sub finem tuæ ad Lectorem præfationis, ubi de tua methodo tu ipse testimonium perhibes sanè gloriosum, & multas animas asseris *è peccatorum labyrintho se hoc filo* (hoc est tua illa utilissima methodo) *egressas* gaudere. Heu me! errat Consuetudinarius noster in peccatorum labyrintho plusquam Dædalæo, suspirat exitum, & Macarianam manum lacrymis, & Gabriëlianam imploravit; sed frustra, non movebantur his lacrymis Milones isti: at tu saltem fer opem, qui spem dedisti; filum exhibe; sed audi sodes filum volo quod liberet, non quod liget, Ariadneum, inquam, quod è labyrintho ducat, non Ipheos, quod in laqueum transeat.

At nempe *incidit in scyllam cupiens vitare charybdim*, dum è Gabriëlianis & Macarianis manibus in Gummarum incidit. Nihil ille mitior, multo etiam operosius hoc agit, hoc pugnat, argumentis omnino sex contendit, Consuetudinarios nec repente solere nec subito converti; ac proinde intrepidè, sicut ejus est mos, pag. 73. de Consuetudinario, sine prævia vitæ mutatione, ita statuit; *non est quod absolutionem Confessarius ACCELERET, etenim ut ..... iste coram Deo & VERE absolvetur, necesse foret, ut esset conversus SUBITO, & tametsi nemo inficias ierit quin hoc possit Deus; attamen hoc ita fieri solitum post ejusmodi vitæ genus nemo quoque ausit asserere.*

asserere. Et ante pag. 17. ad hanc dubii 4. quæstionem, *an absolutio ordinariè sit differenda illis, qui per consuetudinem peccatum aliquod mortale commiserunt, nisi vitam notabili ante absolutionem tempore immutaverint*, pluribus responderat; hæc summa est; non modo differendam ordinariè eam esse, sed de hoc docendum etiam populum in Concionibus & Catechismis: credo, ut hisce veluti blanditiis populus sub spe differendæ absolutionis ad confessionem, de se alioqui satis difficilem, alliciat. At nonne *credendum pœnitenti consuetudinario* (titulus est dubii 5.) *se verè conversum esse asserenti etsi nulla præverit vitæ mutatio, saltem si SINCERUS & proinde NOLLE DECIPERE noscatur.* Quid ais Gummare? nam quid Scholarum Principes, quid Scholasticæ ac Moralis Theologiæ lumina super hac quæstione definiant in solida illa praxi & tuæ methodi hæctenus victrice lego; tu autem qui scholasticos sugillas, qui Casuistas accusas, qui alia consulis oracula, tu Gummare quid ais? asserunt inquis pag. 89. *non nulli*: non nulli autem? pro! quam angustis terminis Theologorum torrentem circumscribis: sed video quid agas: adversariorum numerum, quantum potes, extenuas, ne, qui pauci tui similes sub signis tecum Vergerianis militant, animum profus despondeant; & providè facis: cladis sæpè & fugæ initium fuit visa tantùm hostium multitudo. Quid autem asserunt? *credendum esse, tum ad minus, cum Pœnitentis candor & sinceritas*
nos-

ET INFELIX CONCORDIA. 127

*noscentur : quid enim fides negetur illi , cum toto se corde dolere de præteritis , velle futura cavere , ad occasiones vitandas paratum , imò ad media à Confessario suggerenda adversus periculum relapsûs accipienda , promptum se affirmet & exhibeat ? at ego non quid alii assererent , sed quid tu Gummare dicas interrogo ; nihilominus , inquis , respondendum est , universa hæc non facere satis. Quid ais ? nam hic ego quidem Confessariorum fidem obtestor , ad Concilium Tridentinum te provoco , tuam ipsius Gummare conscientiam appello : dolere se de præteritis & TOTO CORDE dolere , futura velle cavere , ad occasiones vitandas paratum , imò ad media à Confessario suggerenda adversus periculum relapsûs accipienda promptum se affirmat , & exhibet : quid vis Gummare amplius ? at affirmat , inquis , tantum , & parum est affirmare : imò verò quod ore affirmat , hoc animo , hoc corde revera , ut affirmat , ita sentit. Jam tu ipse dixisti *sincerus est , non vult decipere , candor ejus & sinceritas noscentur*. Quid ergo est ? *nihilominus universa hæc non faciunt satis ; quid ita ? nulla vitæ præivit mutatio ; at sequetur , & tanto sequetur commodius , quanto uberiori gratia per ipsam Sacramentalem absolutionem armatus contrà suos ipse depravatos longâ consuetudine habitus pugnare fortius poterit , & facilius triumphare. Sed frustrâ est , surdo canimus , & nostris vocibus suum illud identidem obmurmurat : nihilominus respondendum est , universa hæc non facere satis , nisi**

nisi vitam notabili ante absolutionem tempore immutaverit. Etenim, ut iste coram Deo & verè absolveretur, necesse foret, ut esset conversus subito, & tametsi nemo inficias ierit, quin hoc possit Deus; attamen hoc ita fieri solitum post ejusmodi vitæ genus, nemo quoque ausit asserere. Undè & Carolo Reymakers exempla filii prodigi, Publicani &c. objicienti, breviter reponit, & idipsum, quod uterque symmista reposuit; ut adeo Trium-Viros nostros pares in armis prorsus videas, nec eodem tantùm ferro suum dogma propugnare, sed eodem etiam clypeo defendere; *tales*, inquit in Apologia pag. 102. *Conversiones miracula potius, quam exempla esse diximus.* Et ante revera non semel sed iterato dixerat.

§ 2.

DISGRESSIONO AD LIBRUM *de frequenti Communione.*

HActenus tres unius Magistri Discipulos audivimus; & ita quidem inter se vidimus æmulos, ut dubium sit, quis eorum in Schola Vergeriana primam palmam duobus reliquis præripiat: exigeret nunc ipsa æquitatis & honestatis ratio; ut qui Discipulis geminas hæctenus aures præbuimus, unam ipsi Magistro ne negaremus; verumtamen faciunt mei Trium-Viri, ut id, quàm non necessarium, tam propè inutile sit; nam quæ ad id præstandum

dum ratio me moveret una hæc esset, ut planum facerem Gallicum Sancyrani ludum diligenter eos frequentasse, & ex ejus placitis amarulenta adeò dogmata suxisse: atqui ipsi hoc non negant Trium-Viri; sed nec Pater Gabriëlis negare potest, ut maximè vellet; præsertim postquam & Cornelius Zeghers scrupulo suo trigesimo manifesti plagii eum convicit, & ego in priori libello cap. ult. §. 3. & 4. Vergerianas plumas omnes detraxi adeò, ut tunc Lectori moverit *cornicula risum furtivis nudata Coloribus*. Macarius autem, ut maximè posset, negare non vellet, cum pag. 144. *insigniter de hac materia scripsisse* dicat *D. Arnaldum* (hoc est uti omnes novimus Joannem Vergerium Sancyranum Abbatem) *in libro de frequenti Communione*; & addit ejus vestigia pressisse in sua metho- do Ex. D. Gummarum Huyghens, in qua methodo, ut ipse vocat *utilissimâ*, suum ipsius de Consuetudinariis dogma *latè & benè confirmatum*, jam supra dicere eum audivimus, in Tyrocinio pag. 314.

Te autem quod attinet Eximiè D. Gummare, tantum abest, ut aut possis id negare, aut velis, ut non obscure etiam in Apologiâ tuâ pag. 95. & seq. gloriari hoc Magistro videaris; nam quem Arnaldum ibi nominas, Vergerium esse tu ipse non nescis, qui sub Arnaldi nomine suum de frequenti Communione librum publicam lucem videre voluit, cur autem sub suo prodire noluerit, mysterium est, & tibi datum est Gummare nosse ea mysteria. Ut

R

ut

ut est, ne hic, ubi de re constat, litigemus de nomine, tuam methodum ita proprinqua cognatione librum de frequenti Communione attingere admittis, ut speciosam ejus libri & turgidam Episcoporum sedecim, Doctorum plus minus viginti, & universæ Aufcensis Synodi, cui undecim interfuerint Episcopi, approbationem ad tuam methodum non obscure extendas: ita enim tu ad Adversarium: *tuo igitur judicio doctrina Methodi in illius libro continetur. Velis nolis itaque mihi concedere debes, quod omnes, quotquot doctrinam D. Arnaldi (hoc est Vergerii) approbaverunt, doctrinam quoque methodi comprobarint: tum gloriosius assurgis; Quo igitur veritatis colore asseris doctrinam methodi esse paucorum Lovaniensium dumtaxat aut Belgarum, si illam in D. Arnaldo (seu potius Vergerio) extra Belgium tot Doctores suffragiis suis approbarint, & quod potissimum est tot Episcopi, & ingens procul dubio in illorum cujuslibet Diœcesi Pastorum numerus amplexi fuerunt? tunc doctrinam à tot tantisque Viris approbatam antiquatos errores appellabis? Satis illa quidem magnificè, & quod scias, non invidebo methodo hodiè tuæ illustrissimam illam & eximiam tot Episcoporum & Doctorum commendationem, nec eorum autoritatem elevabo; quamquam profecto elevare si vellem, vel ex hoc uno cumulatè id facerem, quod nihil in eo repererit, quod veritati Catholicæ repugnet Archi-Episcopus Turonensis; Adurensis Antistes nihil deprehenderit quod Sanctæ Matris nostræ Ecclesiæ Catholicæ,*
Aposto-

Apostolicæ, ac Romanæ dogmatibus aut pietati adversetur, vel non penitus congruat Macloviensis Antistes, nihil quod sanæ doctrinæ vel piis moribus adversetur: omnia autem cum Sacro-sanctorum Conciliorum ac Orthodoxorum Patrum doctrina apprimè convenientia: & ut immensum illum encomiorum oceanum citato cursu remis velisque emeriat alii nihil non orthodoxum, sanumque continere, nihil à fide dissentaneum habere, Catholicæ, Apostolicæ ac Romanæ fidei per omnia congruere, imo certissima etiam Ecclesiæ oracula exhibere, tot tamque illustribus titulis decorando testentur; & interim ille ipse liber in ipsa præfatione, & in ipso tantum non limine hanc legentium oculis propositionem objicit, l'humilité de ce grand Apôtre a été depuis imitée par S. Paul, qui est l'autre œil de la tête de Iesus Christ, comme dit un Pere, aut ut habet editio Latina anni 1647. tanti Apostoli humilitatem Paulus, quem una cum illo, in corpore cui caput Christus est, quasi geminum lumen oculorum S. Leo constituit, postmodum est imitatus. Et paulo post: De sorte, que l'on voit DANS LES DEUX CHEFS DE L'ÉGLISE, QUI N'EN FONT QU'UN, le modèle de la penitence &c. Hoc est ut editio vertit Latina, ita in DUOBUS SUPREMIS ECCLESIAE VERTICIBUS, QUI UNICUM EFFICIUNT &c. quam quidem propositionem S. D. N. Innocentius Divinâ Providentiâ Papa X. non ut temerariam modò, aut scandalosam, aut in fide etiam periculosam; sed hæreticam profus censuit & declaravit. Viderit ergo alius

quantæ autoritatis esse debeant magna illa de eo ipso libro testimonia : *nihil in eo reperiri quod fidei, quod veritati Catholicae, quod Sanctæ Matris nostræ Ecclesiæ Catholicae, Apostolicæ, ac Romanæ dogmatibus & sanæ doctrinæ ad- versetur vel non penitus congruat.* Ego bonâ tot Episcoporum, tot Doctorum, & Provincialis cœtus Aufcensis, & tuâ, ut spero Gummare, bonâ veniâ Innocentio X. Episcoporum Episcopo, Ecclesiæ Catholicæ Doctori & Capiti, legitimo S. Petri Successori, & Christi in terris Vicario, ejusque infallibili judicio certissimâ fide adhæreo. Interim, ut dixi, non invideo hodiè tuæ methodo illustrem illam profus & eximiam tot Episcoporum Doctorumque approbationem, nec volo quidquam eorum nominibus detractum, sua iis, si fieri possit, post Innocentii Decretum, integra constet auctoritas. Imo, ut planè intelligas quam sincerè tibi hoc nomine gratuler, & quam liberaliter illud concedam, autor tibi ipse sum ut si novam aliquando lucem recusa methodus tua videat (tenebris alioqui dignior) purpuratam illam tot illustrium nominum, tamquam totidem non tuæ methodi minus, quam libri de frequenti Communione, approbatorum longo ordine seriem majusculis literis præmittas, & induci me facilè patiar, ut credam etiam Vergerianum librum probari non potuisse, nisi eâdem operâ methodus Gummariana commendaretur, quin & contra obloquentium & obstrepentium ora, ut sunt proni ad obtrectandum aliqui, jure id à te factum

ET INFELIX CONCORDIA. 133

factum defendam , nec improbabili usus argumento , id in tui , Gummare , gratiam evincam ; quorum librorum una sit & eadem doctrina , eorum etiam laudem & commendationem debere esse communem.

Hæc dum præsto , id præterea commodi esse video , quod unius causam dum ago , trium agam , & eadem operâ de tribus optimè meritis , unius libri de frequenti Communione tam illustrem splendorem , non methodo modo Gummarianæ , sed Macariano examini , & Morali etiam Gabriëlianæ communicem , non tantum quod ex uno æqualiter fonte veluti totidem rivuli profluant , sed quod inter se etiam singuli similes ejusdem prorsus coloris & saporis aquam suis alveis provehant. Sed hem ! miserum me tui Gummare Patronum , imo miseram tuæ methodi conditionem , quæ à me feliciter satis laudari aut commendari non possit : video enim tenebras tuo libro affundi , undè lucem sperabam , & quo argumento laudem conciliare studebam , eo infamiam accersiri : ita profectò est , & hoc naturalis justitiæ ratio exigit , ut quem jura in partem commodorum miserint , commune etiam incommodorum onus ferre jubeant ; & quorum librorum una sit & eadem doctrina , eorum ut laus inter se communis esse debet , ita infamiam non posse esse diversam ; atque ita fit , ut , quâ viâ à libro de frequenti Communione Gallicam illam tot Episcoporum Doctorumque lucem ad te derivari debere contendis , eadem ipsâ viâ à libro P. Gabriëlis

Ro-

Romana fulmina in tuum ipse caput incautus trahas ; nam si ob unitatem doctrinæ Vergerianus liber probari non potuit , nisi tuus commendaretur , ut tu contendis , & ego lubens admitto , tu vicissim admitte , quod ego pugno , ob unitatem item doctrinæ Moralem Gabriëlianam condemnari non potuisse , nisi tua Methodus censuraretur. Quid enim dices , aut quâ denique elabêris ? negabis commune tibi quidquam esse cum P. Gabriëlis ; at quî potes ? ex eodem uterque fonte , tu tuam Methodum , ille suam de Sacramento Pœnitentiæ moralem , hausistis ; quid , quod tuam Methodum Evangelio Christi toties glorieris esse conformem : debet ergo cum Morali Christiana in unam coalescere doctrinam , quam scilicet Patrem Gabriëlis *in crebra Iesu Christi Evangelii meditatione certissimam hausisse* , tu ipse in Racemationibus tuis testaris. Quod si obluçtari tamen pergas , & tuam Methodum ex libro quidem Sancyrani desumptam ita glorieris , ut ex Morali Gabriëlis descriptam neges ; id tamen certè negare non potes , ipsum P. Gabriëlis uni isti libro debere omnia , quæ in sua Morali de Pœnitentiæ Eucharistiæque Sacramentis infeliciter tradidit ; quæ quidem dogmata si in P. Gabriëlis Romano bis fulmine turpiter perierè , nihil fumi putas , nihil fuliginis adhæsisse Vergeriano libro , unde illa ipsa dogmata cum phaleris suis omnibus erant deprompta ? quare suspectus quidem ex eo tempore , & alienâ fuligine nigricans mihi sit iste liber , nec pura adèò
ab

ET INFELIX CONCORDIA. 135

ab eo in tuam Methodum aut candida lux affundi potest, quæ fumo ipsa Gabriëliano aut extincta penitus, aut multum obscurata sit; quamquam illustrior ita fortè videatur jam Methodus, quod non ab Episcopali illa modo & Gallica luce sed à Romanis etiam fulminibus resplendeat; habent enim & suam lucem fulmina, lugubrem illam quidem, sed lucem tamen: atque hæc quidem si placeat, possum Methodo gratificari amplius, & tertium lumen adjicere; dabunt illud Catholicæ & Sacramenti Pœnitentiæ vindices flammæ, in quas speciali edito Decreto S. D. N. beatæ memoriæ CLEMENS Papa IX. anno 1668. famosi Ritualis Aletensis exemplaria omnia comburenda coniecit; fecissentque utinam superi, ut ignis iste Clementinus ea & penitus absumpsisset, & omnia. Sed heu! quæ quorundam hominum est in Pontificia Decreta contumacia, solus in cineres titulus abiit; nam ipse liber sub alio titulo postea recusus, primo Parisiis anno 1670. deinde Lovanii anno 1671. tertiam etiam ibidem anno 1674. lucem vidisset, & quidem sub Censura Ordinarii, nisi ipso in ortu Autoritas Regia suppressisset: at nec ita suppressit, ut non eo ipso anno 1674. in alio libro (prodiit eo anno Methodus) magna sui parte prodierit. Et te quidem Gummare *in Continuatione Responsionis brevis ad Tractatum tertium* à pag. 86. usque ad 124. per novem parallela, eaque manifesta cum D. Arnaldo, hoc est Vergerio, & Rituali Aletensi composuit Carolus Reymakers, & ita quidem, ut inter
 utrum-

utrumque medius legaris, & meritò, non enim alius ap-
tior dari tibi poterat locus, quando ab utroque æquali,
hoc est exiguo admodum, intervallo distabas.

Tu interim perge, Gummare, & gloriosius, ut facis
in Apologia, tot tuæ Methodi approbatores numera,
quot Vergeriani voluminis præcones novisti; nec malè eos
quæris in Gallia, quos Toletano judicio condemnatus, in
Hispania non invenies. Imo, si lubet, licebit, ut dixi,
ad majorem pompam, si quando denuò imprimenda sit
Methodus, illustrem tot Antistitum Catalogum primâ in
fronte præmittere, dummodo ad gloriæ complementum
in fine adjicias Clementinum in Aletense Rituale, & ge-
minum in Moralem Gabriëlianam Romanæ Inquisitionis
Decretum; Romanæ inquam, nam Toletanam in eam
censuram potes omittere; neque enim quod proprium ipse
possideas, aliundè debes emendicare.

§. 3.

CONSUETUDINARIO DANDA

*non est Absolutio Sacramentalis, nisi ipsam
consuetudinem prius exuerit.*

A Liquantò quam putaram longior digressio nos tenuit,
nec incommodè id accidit; Consuetudinarius inte-
rim noster nihil temporis inutiliter elabi passus, quando
ita volebant Trium-Viri, rigidus in se suorum criminum
vin-

vindex pœnitentialia opera ritè præstitit; nec minori constantia cum sua ipse peccandi consuetudine feliciter luctatus Christianam aliquoties victoriam retulit; nunc ad Trium-Viros redit, jam denique salutare (ita quidem & illi promiserunt, & bonus pœnitens sperat) Absolutionis hætenus dilatae beneficium accepturus. Sed hem! nonne prædixi? novus in *filo* nodus intervenit, nova injicitur mora; quid ita? Consuetudini restitit quidem, at non eam exiit; vicit aliquoties pronos in malum habitus, at nec plena victoria est, nec ad internecionem usque eos prostravit, aut penitus extinxit: interim differenda est Absolutio Consuetudinario, donec consuetudinem exuerit, nam ita ex Vergeriana tripode novi Apollines Gabriëlis & Gummarus definiunt: mitior, aut, ut aptius dicam, minus rigidus hac in parte videtur Macarius, qui pag. 292. ad hanc quæstionem: *quanto tempore debuerint tales consuetudinarii abstinuisse à peccato ad hoc ut eis pro prima vice Absolutio dari possit*; ita respondet, ut neget posse id regula generali determinari, sed eò longius ac diuturnius tempus requiri dicat, & brevius sufficere, quo plures vel pauciores occasiones peccatum committendi occurrerunt. Tum ita prosequitur, ut eo sit contentus, ut aliquoties in ipsis peccati occasionibus se continerint, quamquam si rariores illæ, singulis puta mensibus, occurrant, ad plures etiam menses dilatam velit Sacramentalem Absolutionem.

At profundius, ut dixi, ligonem agunt, egregium
 S cuni-

cuniculariorum par Gummarus & Gabriëlis, &, quod rideas Lector, è duobus neuter apertius, quam qui hanc à sua Methodo invidiam in Apologia amoliri studiosius contendit; sed quamdiu Apologias scribit, non retractionum libros, nihil apud nos agit, qui manifestè id in Methodo assertum videmus; & pag. quidem 89. signum dat infallibile, unde constet Consuetudinarios in Paschate non fuisse vere conversos, si ea nempe deinde vitæ ratio sequatur, quæ argumento sit, eos ipsam consuetudinem non exuisse: *Finge, inquit, casum, quo centum aut plus eo Consuetudinarios nullâ vitæ mutatione præviâ ob similia dicta, protestationesque in Paschate absolueris, quot putas numerabuntur, qui è tanto numero post Absolutionem vitam talem instituant, ut mores eorum te adducant, qui credas & persuasum habeas, quod VETEREM CONSUETUDINEM EXUERINT, novamque induerint voluntatem absolutam, & firmam peccatis letiferis universis, & æternum renuntiandi.* Hæc qui dixit in Methodo, quo ore in Apologia id se dixisse negat? jam vero quid illud? quod pag. 67. lego, nonne manifestè suæ eum sententiæ convincit? *Confessiones & Communiones, quæ DURANTE CONSUETUDINE recidendi peractæ fuerunt, plerumque, tamquam Sacrilegia confiteri oportet, manetque præterea arcta obligatio denuò confitendi peccata mortalia, quæ quis malè confessus fuit, hoc est, præter Confessiones & Communiones mortiferè sacrilegas, illa quoque mortalia quæ* OBTINENTE
RE-

ET INFELIX CONCORDIA. 139

RELABENDI CONSUECUDINE *confessus est, de integro confiteri oportet.* Quorsum autem, amabo, hæc omnia si iudicio Gummari & vera possit esse conversio, nec irrita Absolutio in Consuetudinario, qui depravatam peccandi consuetudinem non exuerit.

Nec prætereundum quod habet pag. 138. ubi hanc contra Methodum objectionem *Consuetudinarii juxta hanc doctrinam vix umquam poterunt confiteri, cum ante confessionem vix umquam erunt dispositi, sicut requirimus: ita latius deducit & hæc, ait, objectio sic ulterius complenda: vel enim confessionem procrastinabunt donec habeant dispositionem . . . . . vel illâ dispositione nondum habita confitebuntur. Posterius non rectè dicitur . . . . . neque priori suffragandum, ut differant donec &c. . . . . necesse enim foret, ut magni & inveterati peccatores confessionem in annos, imo in finem usque vitæ producerent, quia absque Confessarii opera NUMQUAM FORTASSIS VITÆ CONSUECUDINEM, ut fas est, EXUTURI sunt.* Habes objectionem & ipsius quidem Gummari verbis completam; quid autem respondet? an excipit contra ultimas particulas, & suæ umquam mentis fuisse negat ipsam consuetudinem exuendam? imo aliud agit; totam patitur & admittit objectionem; hoc reponit unum, Confessionem inter & Absolutionem discrimen faciendum, aliud enim esse confiteri, aliud absolvi, atque hinc de Consuetudinario ita statuit, ut differri confessionem quidem nolit, Absolutionem autem velit; at quam-

diu differri ? *in annos* utique (nam ita ex objectione suspi-
cari licet) *imo in finem usque vitæ*, certè donec *vitæ con-*
suetudinem, ut fas est, exuerit.

Hæc & alia in Methodo ; nam & in ipsa Apologia sibi
constat Gummarus ; & , quod mireris , illum ipsum §.
decimum , sub cujus initium invidiosæ hujus sententiæ
suspicionem à se prorsus amovere nititur , ita concludit ,
ut planè eam incurrat : usque adeo nos ipsos prodimus , &
difficilè est , quod animo altè sedet , ita dissimulare , ut etiam
tunc , cum minime vellemus , imprudentibus quasi nobis
nec fatis advertentibus , excidat : ergo *idcirco* , inquit pag.
68. *adhibenda est dilatio, ut pœnitens ea durante mediis à*
Confessario tamquam medico spiritali præscriptis utatur ;
ut VITIA (Consuetudo vitii quædam species est) contra-
riis virtutum actibus EXPELLAT, ut occasiones externas res-
cindat , AC PRAVIS SUI INCLINATIONIBUS (sive con-
suetudinibus) MEDEATUR.

Nihilo profecto plùs in Morali sua P. Gabriëlis protru-
ferat ; & eâdem phrasi pag. 136. *Nos . . . . . absolvere, inquit,*
non possumus , nisi post condignam Pœnitentiam justo tempore
peractam , & detegamus veritatem conversionis ipsorum,
& instar bonorum Medicorum præcaveamus ipsorum relap-
sum PER PLENAM VULNERUM CURATIONEM ; dixerat : &
Romano fulmine tangitur ; & ut scias etiam hæc verba
ultrices flammæ provocasse , mitigatus legitur locus in Mo-
rali Tutori , & ita mitigatus , ut multo etiam minus , quam
Gum-

Gummarus, nunc doceat: sic enim habet pag. 125. & *instar bonorum Medicorum præcaveamus ipsorum relapsum per plenam vulnerum curationem, non quidem sic, ut sit obducta cicatrix, sed ut absit morale periculum proximi relapsus in consueta crimina.* At neque mitigavit Romanos animos hæc ejus mitigatio, nec vaticanum fulmen evasit: quid agis Gummare? nulla te subit Methodi tuæ cura, aut illud hic etiam obtinere putas, quod in acie & præliis fieri videmus, quemque suo perire vulnere, neminem alieno: atqui non P. Gabriëlis, sed ejus doctrina fulminatur, nec potest ea in Methodo tua sanior esse, quam in ejus fuerat Morali, ut quæ & suum secum ubique vitium circumferat, ubi ubi fuerit, nec à libro aut libri Autore quantumvis eximio honestari possit.

§. 4.

MULTIPLEX ADVERSARIORUM

fucus in assignandis casibus, quibus Consuetudinario Absolutionem dari patiantur.

TOrum hic te velim, Lector, advertere animum, usque adeo non alibi magis videas, quam subdolè rem suam agant, & quam male sibi cohærentes, alia sæpè dicant, alia re ipsa præstent; specimen nobis dabis Gummare prorsus singulare: age servator animarum, nam hæte-

hactenus quidem, contra quam te in præfatione tua gloriari vidimus, Consuetudinarios è peccatorum pravorumque suorum habituum labyrintho tuo illo famoso filo, hoc est, ut loqueris, Methodo tua non eductos video, sed magis intricatos; imo in tot nodos filum tuum implicuisti, ut id consuetudinarios flagellum merito videri possit, age ergo, & quod res est, fatere candidè. Numquamne igitur Consuetudinarium primo ad Confessarium accessu absolvi posse iudicas? quid numquam? imo vero, inquis pag. 121. *non semel dictum est in superioribus, iterumque dico Absolutione donandum esse Consuetudinarium, extrema id postulante necessitate.* O te nunc verè Gummarum lenem! nam hoc quidem uno Gummarianum illum rigorem absterfisse scilicet omnem videris; absolvi Consuetudinarius potest, quando? *Extrema id postulante necessitate.* Sed pergit & lenitati suæ plusculum indulget; alterum est, inquit pag. 122. *quo posito dicta Consuetudinarios absolvendi Methodus præteriri posset, si nimirum is, qui consuetudini peccatorum implicatus fuerat, eo, quo fas est, tempore peccatis renuntiavit, eaque tum pietatis tum penitentiæ exercitamenta, quæ Confessarius postulaturus fuisset, sua sponte ante suscepit, compleveritque, quam Confessarii tribunal subeat: hoc est, nam Gummarum melius quam per ipsum Gummarum interpretari non possum, si sponte sua notabili tempore vitæ mutationem præmiserit, si vitia contrariis virtutum actibus expulerit, si pravis suis inclinationi-*

tionibus mederi non neglexerit, atque adeo sponte sua consuetudinem ante exuerit. Nec hic stat ejus lenitas: tertio denique, inquit pag. 123. per accidens Consuetudinarius primo etiam ad Confessarium accessu absolute donari potest, ob signa doloris de vita ante acta prorsus insueta & inusurpata... ea, inquam, quæ Confessarium, illâ, de qua hypothesis quarta, certitudine certum reddant, Pœnitentem absolute dignum esse, & ad eam sat dispositum; tum per modum appendicis ita subnectit: quod de Absolute tertio casu prima vice per accidens impendenda dictum, vel maxime locum habet, si peculiaris quæpiam pœnitentis utilitas Absolutionem differri ægrè patiatur; numquis autem casus præterea quartus, quo in tua tuipse Methodo Gummare dispenses? minime; nam id quidem manifeste indicat illud denique, dum ais, tertio denique per accidens &c. At mihi perquam egregiè simplicioribus fucum facere videris, Vir Eximie; nam qui stipes prorsus non sit, facilè intelligit, tuam illam quam in tuis verbis mirabamur lenitatem, ad unam extremam necessitatem avarè contrahi & terminari: nam illud quod de peculiari pœnitentis utilitate dicebas, uno ictu interimit, hoc quod non sine horrore legi in Methodo pag. 117. quidquid obloquiorum, turbarum, aut incommodi consequatur, juxta hypotheses præmissas tertiam potissimum & quartam agendum judico. Hoc est neganda est Absolutio: agis illic de difficili, ut eum vocas, casu: ubi eo ipso die ineundæ sint nuptiæ, &, ni fiat, scandala, rixæ, contentiones,
jur-

jurgia, famæ honorisq̄ue dispendia, oritura prævideantur: atque adeo ubi multiplex eaq̄ue peculiaris prorsus & animæ & corporis utilitas in unum confluit; quid hic facies Gummare? Absolves? ita quidem debes, si fucum non facias; nam hic si uspiam *peculiaris pœnitentis utilitas*, verba tua sunt, *Absolutionem differri ægrè patitur*; sed fucum, ut dixi, facis; *quidquid obloquiorum, turbarum, aut incommodi consequatur*, neganda est Absolutio.

Jam quod de doloris *signis* prorsus *insuetis & inusurpatis* tam leniter canis, novus est fucus; nam quid ais? si toto corde dolere, & ante actæ vitæ peccata toto corde detestari se dicat *Consuetudinarius*, nec ignotus ille quidem aut dubiæ fidei, sed cujus *candor* sit cognitus, cujus *perspecta sinceritas*, qui sciatur *nolle decipere*; protestetur omnino *velle se futura cavere, ad occasiones vitandas paratum, & ad omnia media à Confessario contra relapsum suggerenda promptum se & ore affirmet, & reipsa exhibeat*. Quid ais? his tu *signis* moveare? sed quid ego id te interrogo? jam ante placidum à te responsum recepimus: *universa hæc non facere satis*; solita scilicet, & usurpata hæc *signa* sunt, *insueta* ego volo, & *inusurpata*. Quid si ergo in lacrymas, in pia suspiria, sincerus animi dolor foras prorumpat, quid si ad fervida ipsius Confessarii monita & eloquia totus in singultus eat? Hæc saltem nec Solita sunt, nec usurpata: nec hæc tamen *universa* apud te *faciunt satis*. Hoc in
Methodo,

Methodo, hoc in Apologia pag. 5. hoc pag. 52. profiteris. Quid ergo est? Frustrà apud Gummarum Propheta Regius *pœnitentissimum* suum *peccavi* ingeminasset; nec Magdalenam ad pedes suos singultientem, nec Petrum amare flentem absolvisset Gummarus; quid ita? Suspectas habet lacrymas, suspectos singultus, nec alia ego, aut in Petro, aut in Magdalena, pœnitentis animi signa externa fuisse lego.

Ruit ergo Gummare, & ruit te subruente ipso, casus tertius: nam quæ, amabo, post sinceri & candidi pœnitentis, nec in certum animæ suæ exitium decipere volentis, verba & promissa, post lacrymas, post gemitus, post interruptos pia per suspiria singultus, quæ, inquam, reliqua facis *insueta illa & inusurpata* signa? nobis quidem illa non occurrunt: tu facundum Gummare concute pectus, & vel unum, si potes, signum exhibe; sed cave ad lacrymas, ad gemitus, ad singultus recurras hanc tu tibi ipse jam præclusisti viam; nec ad eas conversiones confuge, quas *insolitas*, quas *extra communem agendi ordinem positas*, quas *plane extraordinarias*, quas *miracula denique* in methodo vocas, non *exempla*: nihil ad praxim quotidianam miracula faciunt, & te sanè valdè presse teneri hic necesse est, si elabi non potes nisi per miracula: idque adeò in causa manebit, saltem sine miraculo Consuetudinariis ad extremam usque necessitatem, mortisque articulum Absolutionem differendam; nam & doloris signa *insueta*, quæ eam accelerent, nulla

T

apud

apud te esse vidimus, & speciali pœnitentis utilitate, quantumvis speciosè id dicitur, non moveris, qui eam differendam judicas, quidquid obloquiorum, turbarum, aut incommodi consequatur.

Restat nunc is demum casus, quo præviè ad ipsam confessionem, suâ sponte Consuetudinarius præstitisset ritè omnia, quæ *Confessarius postulaturus fuisset*; & is quidem tertius Gumhari fucus est, at ita meherculè tenuis, ut verbo evanescat uno; si enim præstitisse ille debuit omnia, quæ hic postulaturus fuisset, & hic ex Vergeriano methodi præscripto, expulsa jam vitia, cunctas pravas inclinationes, ipsam consuetudinem, ut vidimus, exutam postulaturus fuisset, debuit ille profectò jam ante suâ sponte expulisse vitia, debuit sponte suâ pravas inclinationes curasse, ipsam debuit exuisse consuetudinem. Atque en fucum manifestum; Absolutionis beneficium, etiam extrà mortis, aut extremæ necessitatis articulum, Consuetudinario promittitur: sed, *risum teneamus amici*, Consuetudinario, qui exutâ prius consuetudine Consuetudinarius jam ante esse desierit. Vade Gumhare, & eodem fucò sanitatem ægro promitte, sed ægro, qui curato jam ante morbo, & æger esse desierit, & sanatus sit.

Atque ita sensim undè incepimus eo revertimur, & de hujus articuli veritate licet concludere: *Consuetudinariis ut Consuetudinariis ad mortem usque, differendam esse Absolutionem*; alterumque simul primi cuniculi flexum feliciter deteximus.

A R T I-